

Kształtowanie się pojęcia czasu u dziecka w wieku szkolnym

Dziecko sześć-, siedmioletnie powinno operować sprawnie określeniami pór roku, wymieniać nazwy dni tygodnia, określać ich liczbę, podawać nazwy miesięcy, odpowiadać na pytanie, jaki obecnie jest miesiąc (jaki miesiąc następuje po nim). Jednak w dalszym ciągu pojęcie czasu jest dla niego bardzo trudne, wymaga wyjaśniania ze strony dorosłych.

W okresie wczesnoszkolnym należy doskonalić z dziećmi posługiwanie się pojęciami: tydzień, miesiąc, godzina itd. oraz ćwiczyć sprawne rozpoznawanie czasu na zegarze.

Dziecko nie rozumie znaczenia słowa „tydzień”, „miesiąc”, dopóki nie posiada w pełni ukształtowanego pojęcia liczby. Dlatego dopiero w szkole można wprowadzać informacje typu „miesiąc ma 30 lub 31 dni”, a także podejmować ćwiczenia polegające na przeliczaniu czasu, np. 7 dni to 1 tydzień.

Rozpoznawanie czasu na zegarze jest trudne, ponieważ dziecko nie tylko poznaje istotę przemijania, ale musi opanować nowe pojęcia (sekunda, minuta, godzina), zrozumieć umowny sposób oznaczania czasu na tarczy zegarowej, zapoznać się z różnymi rodzajami tarczy zegarowych (starajmy się początkowo nie utrudniać dziecku nauki wprowadzaniem zegarków elektronicznych).

Naukę odczytywania czasu na zegarze należy zaczynać od sprawdzenia, czy dziecko zna obraz graficzny cyfr oraz od utrwalania pojęć krótko, długo (mycie zębów trwa krótko, spacer do lasu trwa długo).

Początkowo bawimy się z dzieckiem w pomiar czasu wykorzystując pomoce edukacyjne (zegary, klepsydry). Ile czasu myjesz zęby, ile czasu jesz obiad – przed rozpoczęciem danej czynności pokazujemy dziecku układ wskazówek na prawdziwym zegarze mówiąc „teraz jest ósma”, „nastaw swój zegar-zabawkę dokładnie tak samo, aby tu i tu była ta sama godzina”. Od teraz mierzymy czas. Po wykonaniu danej czynności podajemy dziecku ile czasu minęło i przesuwamy wskazówki na zegarze-zabawce. Dziecko określa co się zmieniło, a dorosły powtarza, ile czasu minęło.

Dopiero po takich zabawach możemy przystąpić do wyjaśniania złożoności tarczy zegarowej – tłumaczymy, że duża wskazówka wskazuje godziny, mała minuty; uczymy odczytywać najpierw pełne godziny, później – godziny i minuty.

Kształtowanie się u dziecka umiejętności oceniania zmian zachodzących w czasie jest procesem bardzo złożonym, trwającym długo, zależnym od wielu czynników (min. od poziomu intelektualnego dziecka, doświadczeń jego codziennego życia) – pełnych kompetencji intelektualne w zakresie oceny zmian w czasie możemy oczekiwać u dziecka około 12 roku życia.

Opracowała: Agnieszka Wrzesiak
psycholog kliniczny